РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., второк 7-го падолиста 1916. Ч. 134. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, November 7, 1916. No. 134.

НІМЕЧЧИНА І АВСТРІЯ ПРОГОЛОСИЛИ НЕЗАВИСИМІСТЬ ПОЛЬЩІ.

Союзні війска полонили 2.400 Румунів і здобули 8 гармат.

НОВИЙ НАСТУП НА ТРІЄСТ. -- АВСТРІЙЦІ ПОЛОНИЛИ 4.000; ІТАЛІЙЦІ 9,000.

НІМЕЧЧИНА Й АВСТРІЯ ПРОГОЛОСИЛИ НЕЗАВИСИМІСТЬ ПОЛЬЩІ.

БЕРЛІН, 5. падолиста. — **В польських провінціях, занятих німецькими й австрійсько-угорськими військами, зайшла нині дуже важна подія. Німеччина й Австрія проголосили спільно відбудованє Польського Королївства і признали польському народови право рішати самому про свою власну долю, вести независиме народне житє і управляти собою через послів, вибраних з народа.**

Перед кількома днями удала ся була польська делєґація до німецького канцлєра Бетман-Гольвеґа. Членами сеї делєґації були представителї всїх польських станів, всїх партій і всїх віроісповідань. Делєґація предложила німецькому правительству домаганя польського народу.

В сей спосіб давне польське королївство зістало привернене знова до житя. Поляки є освободжені з російської неволї. Свобода краю, який зістав знищений перед сто роками, є тепер привернена.

Обі проклямації про независимість Польщі зістали проголошені рівночасно: проклямацію німецького цїсаря у Варшаві, а проклямацію австрійського цїсаря в Люблинї. Польське Королївство має одержати устрій монархії і конституцію. Зміст проклямації звучить:

„Його Величество німецький цїсар і Його Величество цїсар Австрії і апостольський король Угорщини, в надії на остаточну побіду своїх війск і бажаючи запевнити провінціям, які відобрато від ворога з великими жертвами, щасливу будучність, згодили ся на те, щоби з тих провінцій утворити національну державу з дідичною монархією і з конституційним правительством. Точні границї польського королїства будуть визначені пізнїйше.

„Нове королївство одержить на підставі своїх близких зносин з обома державами потрібні ґарантії для свобідного розвитку своїх сил.

„Славні традиції давних польських війск і спомини на вірну приязнь у теперішній великій війнї повинні знова віджити в народній армії. Основи для орґанїзації, вправленя і проводу в армії належить положити на підставі взаїмного порозуміня.

„Союзні монархи висказують надію, що польські домаганя щодо розвою польської держави і національного розвою Польського Королївства будуть сповнені, узглядняючи рівночасно як слїд загальне політичне положенє в Европі та добро і охорону своїх власних країв і народів.

„Великі земельні области, які тягнуть ся здовж східної границї західних сусїдів Польского Королївства, мають утворити свобідну і щасливу державу, котра буде тїшити ся власним народним житєм; з радостию повитають вони народженє і щасливий розвій сеї держави".

НОВІ ПРАВА ДЛЯ ГАЛИЧИНИ.

АМСТЕРДАМ, 5. падолиста. — **Цїсар Франц Йосиф звернув ся у відручнім письмі до президента мінїстрів д-ра Кербера, в якім заявив своє бажанє, щоби Галичині надати право самостійного унормованя внутрішних відносин з хвилею, коли нова польська держава вийде в житє. Цїсар поручив президентови мінїстрів поробити приготовленя, конечні до законного переведеня отсего бажаня.**

ВІЙНА З РУМУНІЄЮ:

ЗА ДВА ДНЇ ПОЛОНИЛИ СОЮЗНІ ВІЙСКА 600 РУМУНІВ.

БЕРЛІН, 4. падолиста. — **Битва на полудне від просмику Червоної Вежі і від Предаля стаєть ся щораз сильнїйша.**

Союзні війска здобули на сім тереві війни кілька важних становищ. Число полонених Румунів зросло на 600.

В Добруджі панує спокій.

Німецький ґенеральний штаб доносить:

„АРМІЯ ФАЛЬКЕНГАЙНА: На полудневій границї Семигороду ведеть ся завзята боротьба.

„На полудневий захід від Предаля наші війска взяли приступом дальші становища, беручи 250 Румунів в полон. Число полонених Румунів зросло від вчера на 600.

„АРМІЯ МАКЕНЗЕНА: При помочи дунайських моніторів перевели союзні війска напад на остров, положений на полудневий захід від Рущука, причім здобуто 2 гармати і 4 метавки.

„В Добруджі не зайшли жадні важнїйші зміни".

РОСІЯ ТРАТИТЬ НАДІЮ НА РУМУНІЮ.

БЕРЛІН, 4. падолиста. — Російська півурядова часопись „Русскій Інвалід" помістила статю, в якій воєнний знавець оцїнює теперішнє воєнне положенє Румунії.

В сїй статї говорить ся:

„Беручи під увагу останні невдачі в Добруджі, положенє Румунії не є сьвітле. Коли армія Фалькенгайна піде дальше наперед, то се може принести Румунії катастрофу. Покищо лишаеть ся нам лише одна надія; а іменно: в богато случаях підчас теперішної війни показало ся, що невдачі скріпили співділанє наших союзників. І в сей спосіб упадок Румунії міг би принести користь".

НОВА ПОБІДА ФАЛЬКЕНГАЙНА НА ПОЛУДНЕ ВІД ПРЕДАЛЯ. — 1.800 РУМУНІВ ВЗЯТО В ПОЛОН.

БЕРЛІН, 5. падолиста. — Союзні війска під командою Фалькенгайна віднесли вчера велику побіду над Румунами на полудне від просмика Предаля.

Союзні війска здобули головні румунські становища помимо дуже завзятого опору зі сторони неприятеля. Румуни втратили 1.747 в полонених, 8 гармат і 20 машинових крісів.

На північ від Камполюнґа союзні війска зовсїм очистили побоєвище з неприятеля. Похоронено поверх 1.000 убитих Румунів.

Урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„АРМІЯ ФАЛЬКЕНГАЙНА: На полудневім фронті наступ наших війск здовж долини ріки Алюти відбуваєть ся дальше з добрим успіхом.

„Наші воєнні операції на полудне від Предаля доповнено через здобутє головних румунських становищ Баялюї. Сї становища були сильно збудовані і з великою завзятостию боронені. В тій битві полонено 647 румунських жовнїрів і 14 офіцирів, між тими одного полковника.

„Загалом полонено вчера 1.747 Румунів та здобуто 8 гармат і 20 машинових крісів.

„На північний схід від Камполюнґа на малім просторі між Арґесулюї і Тарґулї похоронено поверх 1.000 убитих Румунів.

„АРМІЯ МАКЕНЗЕНА: Російські кораблї острілювали пристань Констанцу і Манґолію. Набережні батерії і літаки змусили кораблї до утечі".

В РУМУНСЬКІЙ ПРИСТАНИ КОНСТАНЦА, НАЙДЕНО 200.000 ТОН НАФТИ.

АМСТЕРДАМ, 4. падол. — „Франкфуртер Цайтунґ" доносить, що **війска Макензена взяли у своє посїданє 200.000 тон нафти, коли здобули пристань Констанцу.** Між тими було 40.000 тон нафти вже наперед заплачених союзниками, щоби в сей спосіб унеможливити вивіз нафти до центральних держав.

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

БИТВА НАД НАРАЇВКОЮ ТРИВАЄ ДАЛЬШЕ.

БЕРЛІН, 4. падолиста. — **Наступ, який російські війска розпочали були перед двома тижнями над Нараївкою, зістав зовсїм зломаний. На північний схід від Галича союзні війска перевели знова сильний наступ, здобуваючи дальші части головної боєвої лінії неприятеля.**

На Волини і в Карпатах в останних 24 годинах не зайшли жадні зміни. Всї зусиля Москалів, щоби відзискати утрачені становища, були ударемнені.

Німецький ґенеральний штаб подає отсї вісти:

„АРМІЯ КН. ЛЕОПОЛЬДА: На лївім березї Нараївки наші війска заняли дальші становища неприятеля. На полудневий схід від фільварку Красноліся наші війска здобули знова частину головних становищ неприятеля.

„АРМІЯ АРХ. КАРЛА: В Карпатах відбуваєть ся лише перестрілка між патрулями. Впрочім положенє не улягло жадній зміні".

РОСІЙСЬКИЙ РАПОРТ.

ПЕТРОГРАД, 4. падолиста. — Російський ґенеральний штаб доносить:

„Над Стоходом (на Волини), в околиці Мечищова і Липиці долїшної (в Галичинї) ведеть ся завзята боротьба. Напади неприятеля відбито. Наші війска перейшли в кількох місцях до протинападів і відзискали часть утрачених становищ".

1.200 УБИТИХ МОСКАЛІВ НА КОРОТКІМ БОЄВІМ ФРОНТІ.

БЕРЛІН, 4. падол. — **Про завзятість тижневої боротьби і тяжкі втрати Москалів над Нараївкою сьвідчить те, що на розмірно короткім боєвім фронті найдено перед становищами союзних війск 1.200 російських трупів. По стороні союзних війск втрати виносили всего 40 людий.**

ВОЄННЕ ПОЛОЖЕНЄ НЕ ЗМІНИЛО СЯ.

БЕРЛІН, 5. падолиста. — Німецький головний штаб доносить:

„На східнім теренї війни положене воєнне не змінило ся".

ПЕТРОГРАД, 5. падолиста. — Російський урядовий рапорт звучить:

„На Волини і в Галичині панує спокій.

„В Карпатах в околиці Дорна Ватри розвиваеть ся нова битва".

ВІЙНА З ІТАЛІЄЮ:

НОВИЙ НАСТУП ІТАЛІЙЦІВ НА ТРІЄСТ. — 9.000 АВСТРІЙЦІВ ВЗЯТО В ПОЛОН.

РИМ, 5. падолиста. — **Наступ італійських війск на полудневий схід від Ґориції, який розпочав ся дня 1. падолиста, триває з добрим успіхом дальше.**

За чотири дні полонено около 9.000 Австрійців і здобуто велику скількість амуніції та инших воєнних матеріялів. Італійські війска посунули ся на значнім довгім фронті майже о цїлий кільометер наперед.

Італійський ґенеральний штаб доносить:

„В долинї Травіньоле Австрійці перевели пять наступів. Всї наступи відбито з тяжкими втратами для неприятеля. Опісля наші війска перейшли до протинаступу, причім прийшло до завзятої боротьби на баґнети. Австрійці полишили на побоєвищи богато убитих, між тими чотирох офіцирів.

„На схід від Ґориції наші війска, не зважаючи на досить сильний огонь неприятельської артилерії, були заняті укріплюванєм занятих становищ.

„Дальше на полудне наші війска заняли ще дальші становища неприятеля. Поверх 200 Австрійців, переважно ранених, найдено на побоєвищи.

„За чотири дні наші війска полонили 8,992 Австрійців, між тими 270 офіцирів. Крім того здобуто велику добичу воєнну.

„Від початку офензиви, підчас котрої здобуто Ґорицію, аж до тепер загальне число полонених Австрійців виносить 40.365, між тими 1.008 офіцирів".

АВСТРІЙЦІ ЗДЕРЖАЛИ НАСТУП ІТАЛІЙЦІВ. — ОКОЛО 4.000 ІТАЛІЙЦІВ ВЗЯТО В ПОЛОН.

ВІДЕНЬ, 5. падолиста. — **Велика офензива Італійців (шеста з ряду) зістала зломана. Італійці потерпіли дуже тяжкі втрати і не є тепер всилї продовжати розпочатий наступ.**

Австрійські війска прогнали майже у всїх місцях Італійців зі занятих ними становищ. Число Італійців, полонених від 1. падолиста, виносить около 4.000.

З австрійської головної кватири доносять:

„Наступ, який Італійці розпочали ще 1. падолиста, щораз більше слабне. Свої напади обмежують тепер Італійці виключно на кілька місцевостий; боротьба прибирає знова характер боротьби льокальної.

„За час від 1. падолиста наші війска полонили около 4.000 Італійців та здобули великі засоби воєнних матеріялів".

—o—

НА МОРИ:

„ДАЙТШЛЯНД" РОБИТЬ ПРИГОТОВЛЕНЯ ДО ПОВОРОТУ.

НЮ ЛОНДОН, КОНН., 5. падолиста. — Німецький підводний корабель „Дайтшлянд" покінчив виладованє свого набору. Нинї пополудни розпічнеть ся ладованє корабля матеріялами, які складають ся головно з міди, ніклю і ґуми. „Дайтшлянд" буде за кілька днів зовсїм готовий до відїзду. Загально припускають, що „Дайтшлянд" відплине з Америки найпізнїйше за десять днів. **Ходить однак чутка, що „Дайтшлянд" вже в пятницю опустить американську пристань.**

ВОЄННА ПІДВОДНА ЛОДКА „U-57" ЗБЛИЖЯЄТЬ СЯ ДО АМЕРИКИ.

Воєнна підводна лодка „U-57", як се заявив капітан Кеніґ, буде супроводжати „Дайтшлянд" в часї його повороту до Німеччини. „Зовсїм мене се не здивує," сказав кап. Кеніґ, „коли підводна лодка появить ся коло берегів Америки, заки я ще відїду з пристани". „U-57", посестра підводної лодки „U-53", котра затопила недавно 5 ворожих кораблїв коло Нантукет, мала відїхати з Німеччини в кілька днів після відїзду „Дайтшлянду".

„ДАЙТШЛЯНД" ПРИНЇС 2½ МІЛЇОНА ДОЛЯРІВ ЗИСКУ.

На питанє, який інтерес зробив корабель „Дайтшлянд", привозячи дорогі матеріяли з Німеччини, кап. Кеніґ відповів: **„Інтерес іде не зле. Перша подорож принесла компанії найменьше пів мілїона долярів зиску. При такім зиску перша подорож покрила всї видатки і цїлі кошти будови корабля. На теперішнім ладунку надієть ся компанія заробити найменьше 2 мілїони долярів".**

—o—

2 МІЛЇЯРДИ ДОЛЯРІВ ПОЗИЧИЛИ ВЖЕ АМЕРИКАНСЬКІ БАНКИ ВОЮЮЧИМ ДЕРЖАВАМ.

НЮ ЙОРК, 4. падолиста. — З фінансових кругів доносять, що нинї замкнено вже лїсту зголошень на 300-мілїонову позичку для Анґлії.

Рівночасно синдикат нюйорських банків згодив ся уділити Росії позичку у висоті 50 мілїонів долярів без жаданя від Росії якогонебудь на те покритя.

З уділенєм повисше згаданих двох позичок загальна сума позичок, уділених воюючим державам вже підчас війни, доходить до 2 мілїярдів долярів.

Анґлїйське правительство робить стараня через свого аґента Морґана ульокувати в Злучених Державах нову позичку в сумі одного мілїярда долярів. В тій справі відбула ся вже велика нарада представителів американського фінансового сьвіта в Шікаґо, Ілл. Однак в сїй справі не повзято доси жадного остаточного рішеня.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
In Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

За всї оголошеня поміщувані в „Свободї" редакція не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

З біжучої хвилї.

„Український День" в Джерзи Сіти випав надсподївано добре і то під кождим оглядом. І парада осягнула свою ціль і збірки по улицях міста випали несогірше: на потерпівших через війну Українців зібрано кількасот долярів. Джерзисітські Українцї мали нагоду переконати ся в практицї, що то значить єдність, злука і згода — спільна думка і спільна ціль. Наші джерзисітські земляки сповнили свій народний обовязок без заміту і за се їм належить ся повне признанє. Найбільшою мабуть заплатою за їх щирість буде для них вдячність тих вдів і сиріт, для котрих вони придбали таку визначну сумку гроша. Честь українській громаді в Джерзи Сіти!

По цілім сьвітї розніс телеґраф вістку, що довголітні політичні мрії Поляків починають входити на реальний шлях. Німеччина й Австрія оповістили урядово, що із занятих від Росії земель творять в середній Европі нову державу: **Польське Королївство.** Докладні границї сеї польської держави будуть означені пізнїйше (се мабуть залежатиме від вислїду дальших воєнних операций на сходї), а покищо право самоволади дістають лише завойовані польські територіі.

Окрема телеґрама доносить, що австрійський цїсар надає Галичинї якусь автономію. Тяжко доміркувати ся з сеї телеґрами, яка се має бути автономія і хто нею наділений: Поляки чи Українцї; чи обі народности разом, чи кожда з них окремо.

Справа галицької автономії є для нас дуже пекуча. Коли би надано осібні права лише галицьким Полякам з поминенєм Українців, то в Галичинї готово прийти до поважних розрухів, бо Українцї не згодять ся ніколи пійти під керму Поляків. Як Галичину не роздїлять на часть польську й українську з осібною адмінїстрацією, з осібними правами й обовязками, то не буде в тім краю спокою анї підчас війни анї по війнї.

Зрештою пождемо на докладнїйші вісти в тій справі.

Нині у Злучених Державах відбувають ся загальні вибори. Хто цікавить ся політикою сього краю, сей не буде вже спати в ночи з вівтірка на середу. Кождий рад би як найскорше довідати ся, котра з двох найбільших американських політичних партій вийде побідником: републикани чи демократи. Велику силу має за собою републиканський кандидат на президента, Гюз, але і дотеперішний президент Вілсон, який кандидує з рамени демократів, має також богато приклонників. Деякі політики є попросту на роздорожу: вони знають слабі сторони Вілсона, але знають і його прикмети; натомісць не мають ніякої певности щодо спосібностий і плянів Гюза, котрий у всїх своїх кандидаційних промовах був завсїди дуже обережний. Богато поможе Гюзови бувший президент Розевелт, але з другого боку він йому і немало пошкодить, бо кождий вірить у те, що як би Розевелт був тепер при власти, то він безперечно втягнув би свою вітчину у вир европейської війни.

ВИСТУПЛЕНЄ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА З ФЕДЕРАЦІЇ.

Дня 2. падолиста с. р. екзекутивний комітет Українського Народного Союза вислав на руки предсїдателя Федерації письмо, в якім повідомив його про відкликанє представителїв У. Н. Союза і виступленє з Федерації Українців.

Письмо екзекутивного комітету звучить:

До Хвального Виділу Федерації Українців у Злучених Державах,

на руки голови Д-ра В. Сїменовича.

Джерзи Сіти, Н. Дж., 2. падолиста 1916.

Поважаний Пане Предсїдатель!

На річнім засїданю головного уряду Українського Народного Союза, котре відбуло ся в днях 9 до 11. жовтня 1916 р., переведено ухвалу в справі становища Українського Народного Союза супроти Федерації Українців у Злучених Державах і поручено її виконанє головному екзекутивному комітетови Українського Народного Союза.

Головний екзекутивний комітет на своїм засїданю, котре відбуло ся дня 1. падолиста 1916 р., порішив з днем сеї ухвали відкликати представителїв Українського Народного Союза і виступити з Федерації Українців у Злучених Державах з отсих причин:

Федерація Українців не сповнила головних ухвал Українського Сойму, котрий відбув ся в жовтни 1915 р., помимо кількаразових домагань представителїв Українського Народного Союза.

Деякі члени Виділу Федерації Українців старали ся використовувати своє становище для партійних, а навіть особистих цілий.

Значна часть членів Виділу Федерації Українців відносила ся неприхильно і ворожо до Українського Народного Союза, до його урядового орґану „Свободи", а також до поодиноких головних урядників, користаючи зі своїх становищ, які занимали у Федерації Українців.

В склад Екзекутиви Федерації Українців втягнено п. Миколу Цеглинського, котрий приїхав до Злучених Держав і представив себе делеґатом якоїсь ґрупи Українців в Швайцарії, але доси яко такий не вилеґітимував ся. Головний уряд Українського Народного Союза має однак вісти, на підставі котрих показує ся, що п. Микола Цеглинський не є тим чоловіком, за якого себе тут представляє.

На підставі дотеперішного досьвіду головний екзекутивний комітет Українського Народного Союза, прийшовши до переконаня, що дальші пересправи між Українським Народним Союзом а Федерацією не принесуть ніякого успіху і відносини не дадуть ся поправити, приняв повисше наведену постанову, не хотячи брати на себе відвічальности за роботу Федерації Українців.

За Головний Екзекутивний Комітет

Українського Народного Союза:

Д. Капітула, предс.,

Мих. Угорчак, рек. секр.

(Печатка).

Виступленє Українського Народного Союза з Федерації не буде зовсїм несподїванкою для тих, що слїдили точно за дїяльностию Федерації, зглядно за працею деяких урядників Федерації.

Отсе вже рік минув від хвилї, коли відбув ся Український Сойм в Ню Йорку. Зїхали ся на Сойм представителї головних українських орґанїзацій, зїхали ся сотки делеґатів, аби уложити програму спільної праці для добра нашого народу. Всї відчули потребу і конечність такої праці. Головною її цїлию мало бути: піднесенє української справи перед сьвітом і поміч для старого краю. Виконанє сеї програми поручено Федерації, яку Сойм покликав до житя.

Минув рік. За цїлий сей рік Федерації не зробила майже нічого для української справи. Федерація не сповнила навіть таких ухвал Сойму, як висланє меморіялу (ухваленого на Соймі) і протестів проти надужить над українским населенєм в Галичинї. Федерація занедбала також зовсїм запомогову акцію для старого краю.

Натомісць деякі головні урядники Федерації (маємо тут на увазї о. Ардана і його компанію та обох секретарів, пп. Мирослава Сїчинського і Миколу Цеглинського, в руках котрих спочивав провід Федерації) почали вводити свої партійні, а навіть особисті інтереси в обсяг дїяльности Федерації. Се проявляло ся наглядно в нападах на партії, які не подобали ся згаданим панам, та в нападах будьто на головні українські орґанїзації будьто на їх урядників.

До всего того долучила ся також спеціяльно справа п. Миколи Цеглинського, якого делеґатство до Злучених Держав вимагає близшого осьвітленя.

Глядїти довше на таку дїяльність Федерації було би для У. Н. Союза злочином. Маючи у Федерації своїх представителїв, У. Н. Союз став би співвинним за дїяльність Федерації.

Український Народний Союз мав до вибору: або домагати ся цїлковитої переміни у Федерації або з неї виступити. Представителї У. Н. Союза у Федерації робили всї заходи, щоби Федерацію справити на дорогу, витичену їй Соймом. А коли всї зусиля показали ся безуспішними, не позістало нїщо иншого, лише виступити з Федерації.

Близше обговоримо сї справи в слїдуючих числах нашої часописи, щоби наглядно і ясно виказати дотеперішну дїяльність у Федерації тих, в руках котрих спочивала керма сеї орґанїзації.

Треба також замітити, що з причини невдоволеня з праці і поступованя деяких головних урядників Федерації зголосили своє виступленє також і инші ґрупи та центральні орґанїзації, які входили в склад Федерації.

Український Народний Союз порішив відкликати своїх представителїв і виступити з Федерації. Український Народний Союз порішив однак рівночасно війти в близше порозуминє з тими ґрупами, зглядно центральними орґанїзаціями, які дають запоруку, що їм дїйсно лежить на серци добро нашого народу, аби покликати до житя нову загальну народну орґанїзацію, яка переняла би на себе і сповнила те, чого справа нашого народу в отсю пору вимагає. Нова орґанїація має перевести в житє ухвали Сойму і взагалї зробити все те, чого Федерація не сповнила або сповнити не хотїла.

ПРО ПРАВОСЛАВЄ В ГАЛИЧИНЇ.

Урядовий орґан св. синода, „Церковныя Вѣдомости", помістив меморіял, який передрукував журнал „Украинская Жизнь".

„Церковныя Вѣдомости" пишуть: „На Галичину звернені були від початку війни очи Росії. Там під чужим австрійським панованєм остала ся ревна російська людність, стародавна дїльниця великого князя Володимира. Побідоносний похід російських війск в Галичинї давав всїм надію, що та стародавна російська земля і погранична з нею Буковина і Угрорусь по многих лїтах мадярського і німецького ярма увійде вкінци в склад російської держави. Сподїване прилученє тих земель до Росії висувало для церкви квестію прилученя людности Галичини і Угроруси, т. зв. унїятів, до православя".

Дальше „Церковныя Вѣдомости" старають ся запевнити, що унїяти все тягнули до православя і лише „ріжні антинародні впливи по смерти Катерини II. повздержали свого часу привернєнє унїятів".

„Длятого — пишуть дальше „Церковныя Вѣдомости" — вже на початку війни в ожиданю привернєня Галичини архиєрей Антонїй (Храповицький), бувший волинський, а від недавна харківський владика, званий зчаста екзархом Галичини тому, що царгородський патріярх поручив йому надзір над православними в Галичинї, зопропонував синодови отворити при московській духовній академії комітет, під протекторатом архимандрита Іляріона, до виданя „летючих політичних карток про унїю". Владика Антонїй вже сам в тім часї видав кілька таких „карток". Сталий напрям уярмлених унїятів до повороту до рідного православя з хвилею окупації через російські війска почав ся здїйснювати. Зріст числа православних парохій в Галичинї, з огляду на перехід людий з унїї на православє, приневолив російську духовну власть постарати ся о тривале уряджєнє православного житя в Галичинї. З найвисшого дозволу ту справу поручено волинському архиєреєви Евлоґієви (Георґієвському), котрого епархія сусїдувала з Галичиною. Про те синод завідомив патріярха".

Дальше „Церков. Вѣдомости" вичисляють поодинокі заряджєня владики, як: покликанє великої скількости духовних православних до Галичини, визначенє їм кождому найменьше по 1.200 рублів річно, відбудованє Манявського монастиря, делеґованє монаха й інспектора холмської семинарії, о. Смараґда, в ролї місіонара і заступника владики.

По вичисленю тих заряджень „Церков. Вѣдомости" пишуть дальше:

„З хвилею окупації Східної Галичини російськими війсками почали ся масові навертаня людности на православє. Унїя в Галичинї була накинена російському народови чужим і єзуїтським урядом і не могла викорінити вірности тих людий до православя. З тої причини на внесенє владики Евлоґія синод в додатку до попередних заряджень припоручив 14 західним і полудневим епархіям виделеґувати до Галичини практичних духовників. Фонди на сю ціль асиґновано на основі протоколу ради мінїстрів в дорозї позаетатового (з гори на се призначеного) кредиту. Для всесторонного розслїдженя положеня і стану церкви в Галичинї надпрокуратор синода п. Саблєр виделеґував п. Жуковича, професора духовної православної академії в Петроґрадї, аби на основі зібраного ним матеріялу опрацювати проєкт закона про уладженє православних парохій в Галичинї".

На сїм „Церковныя Вѣдомости" кінчать свій меморіял.

НА УБИТЄ ОДНОГО ЖОВНІРА ТРЕБА ПЕРЕСІЧНО 3.500 КУЛЬ.

На підставі воєнної статистики обчислено, що заледви одна із 100 вистрілених куль трафляє жовнїра, а на 35 поцїлених жовнїрів трафляє куля лише одного смертельно. Иншими словами кажучи, треба вистрілити 3.500 куль, аби убити на смерть одного жовнїра.

Таке відношенє є правдиве лише при обчисленях пересїчних. Коли би взяти поодинокі битви, які часто переводить ся у масових формаціях, то тут відношенє між вистріленими кулями а убитими буде зовсїм відмінне.

Загалом уважають, що ґранат є для людий меньше небезпечний ніж карабін або машиновий кріс. Коли ґранат ударить і вибухне в серединї окопів, то може забити найбільше кількох жовнїрів, які находять ся близко місця експльозії — і на тім конець.

Більше небезпечним є шрапнель. Шрапнель містить в собі велике число дрібних куль. Яке спустошенє може зробити вибух лише одного шрапнеля, про се сьвідчить випадок, який лучив ся підчас висаджуваня анґлїйських війск на побереже острова Ґалїполї в цьвітни 1915 р.

Турки лагодили ся до нападу на лїве крило анґлїйської лїнії. Се спостережено і з корабля „Квін Елїзабет" віддано з великої гармати один вистріл шрапнелем. Шрапнель упав в середину наступаючої турецької кольони. (Шрапнель важив 1.800 фунтів і містив в собі 10.000 куль). Наступ Турків ударемнено, а 250 Турків убито на місци. Се був правдоподібно найбільший убийчий успіх шрапнеля в дотеперішних битвах.

З другої знова сторони є богато примірів, що стріляно густо і довго ґранатами та шрапнелями, а помимо того людий згинуло розмірно дуже мало. В часї одного бомбардованя під Верденом Нїмцї вистріляли 20.000 до 30.000 набоїв на французські становища протягом 5 годин. На французькім боєвім фронтї, який находив ся якраз під огнем нїмецьких гармат, було около 18.000 жовнїрів. Підчас цїлого того страшного бомбардованя згинуло меньше ніж 100 французьких жовнїрів. Головною причиною сего є те, що в новочаснїй битві сторона, яка займає оборонне становище, закопує ся глибоко в землю, де є безпечно навіть перед найбільшими і найсильнїйшими ґранатами та шрапнелями.

Підчас еспаньско-американської війни вислїдом бомбардованя міста Сантіяґо американською фльотою було убитє одного мула. В битві під Трувіл треба було вистрілити 15.000 ґранатів, аби убити одного жовнїра. Коли Лорки вистріляно 30.000 ґранатів, а не убито і не ранено анї одного жовнїра.

В морській битві коло островів Фолкленд (коло полудневої Америки), в якій знищено нїмецьку ескадру адмірала Спе, анґлїйський корабель був поцїлений 23 рази, однак нїодин моряк зі залоги сего корабля, яка числила 950 людий, не був убитий.

Іван Франко.

ПОКОЇК І КУХНЯ...

Покоїк і кухня, два вікна в партері,
На вікнах з квітками вазонки,
В покою два лїжка, відхилені двері,
Над вікнами білі заслонки.

На стїнах годинник, пять-шість фотоґрафій,
Простенька комода під муром,
Посеред покою стіл круглий, накритий,
І лямпа на нїм з абажуром.

На кріслї при ньому сидить моє щастє,
Само, у тужливій задумі:
Когось дожидає, чийсь хід мабуть ловить
У вуличнім гаморі й шумі.

Когось дожидає... Та вжеж не для мене
В очах її сьвітло те блима!
Я сумерком вкритий на вулицї стою,
У рай той закрав ся очима.

Ось тут моє щастє! Як близко! Як близко!
Та як жеж далеко на віки!
І краєть ся серце, та висохли сльози,
Огнем лиш нашіють повіки.

Горяче чоло я в долонї сціпивши
Втікаю від тихої хати,
Мов ранений звір той тїкає у нетри,
Щоб в своїй берлозї здихати.

ЖІНКИ В НІМЕЧЧИНІ СПОВНЯЮТЬ І НАЙТЯЖШІ ПРАЦІ.

(Після кореспонденції Р. Е. Свінґа).

Нїмецькі жінки є сильні; вони є всилї сповняти і найтяжші праці. Жінки в Нїмеччинї копають тунелї для нової підземної зелїзницї в Берлїнї. Жінки копають нову пристань для Берлїна. Жінки їздять великими експресовими автомобілями і двигають найбільші тягарі. Жінки продають карти їзди в підземних зелїзницях. Жінки розносять листи і телеґрами. Жінки є моторовими і кондукторами на трамваях. Жінки є шоферами при автомобілях. Одним словом — нїмецькі жінки сповняють всяку працю, яку перед війною виконували лише мущини. Сю працю сповняють вони точно і добре, як свою роботу жіночу.

Велика революція наступила без одного вистрілу, без здобуваня барикад, і то в державі, де здавало ся, що жінкам найтяжше прийдеть ся здобувати економічну свободу. Загал приняв перші жінки в праці мущин без нарікання. В міру того, як заходила щораз більша потреба праці жінок, загал чимраз більше до сего призвичаював ся.

Давні арґументи про неспосібність жінок в деяких галузях праці будуть безперечно після війни знова піднесені. І самі жінки надїють ся, що в деяких занятях після війни вони не будуть потрібні. І так примиром копанє землї, двиганє тягарів і т. п. уважають вони лише за тимчасову роботу.

Однак давних арґументів будуть уживати проти жінок також в таких занятях, в яких вимагаєть ся мужеського спокою, знаня механїки і притомности умислу. Між иншими уважано занятє на трамваях за зовсїм невідповідне для жінок. Говорено, що кондуктор мусить бути приготовлений на те, що часом треба викинути неприличного пасажира. Моторовий знова мусить уміти скоро зорієнтувати ся в хвилях, коли грозить якась небезпека.

Теперішний досьвід на трамваях в Берлїнї виказав, що жінки сповняють на них свою службу зарівно добре як мущини. На многих возах сповняють службу жінки, а зглядно майже нема воза без жінки-кондуктора або жінки-моторового.

Директор міських трамваїв на питанє, як жінки сповняють свою службу на трамваях, подав отсї поясненя:

„Ми переконали ся, що щодо чесности і точности нема найменьшої ріжницї між занятими тепер при службі жінками а колишними мущинами.

„Щодо нашої гадки про жінку яко моторового, то ми не можемо нинї видати остаточного осуду, бо жінки в сїй службі находять ся доперва через короткий час, підчас коли мущини працюють довгі лїта. Однак вигляди зовсїм не є злі. Від коли службу моторменів сповняють жінки, число нещасних випадків не збільшило ся.

„Загал є вдоволений жінками-робітниками. При викиданю непожаданих пасажирів, що в нас лучаєть ся дуже рідко, жінки не мають більше трудностий ніж мали попередно мущини".

Неможливим є нинї предсказати, який оборот візьме цїла справа після війни. Безперечно, що мущини, які повернуть з поля війни, схочуть заняти знова свої становища. Однак, що мущини побоюють ся про свою будучність, показує ть ся з голосованя в богато промислових юнїях проти жінок. Юнїя робітників при лїнотайпах (машини до складаня черенок) дотепер успішно бореть ся проти допущеня жінок до сеї праці.

Гр. Семешко.

З СИБІРСЬКИХ СПОГАДІВ.

(Передрук заборонений).

46. Петро Мазуркевич.

Петро Михайлович Мазуркевич Українець з Буковини. Йому 22 роки, є з фаху слюсар, служив на зелїзници, де якийсь час їздив на паровозї яко практикант, бо учив ся на машиніста.

Він ще тільки учив ся, потрібної вправи не набув, відповідного іспиту не здавав і через те сьвідоцтва на право управляти паровозом ще не мав.

Коли російські війска перший раз взяли Буковину і увійшли в Чернівцї, Мазуркевич жив дома у своєї матери, в Чернівцях таки.

Коли австрійські війска відступали з Черновець, то знищили все, що могли і що вспіли, аби воно не дістало ся війскам російським, але в зелїзничій ремізї залишило ся три зовсім справні паровози. Сї власне паровози були причиною арештованя Петра Мазуркевича і засланя його на Сибір.

Сам Мазуркевич розказував менї про сю пригоду так:

— Російській полїції, що прибула до Черновець, безперечно хтось доніс, що я їздив на паровозах і учив ся управляти ними, бо незабаром прийшов до дому моєї матери пристав, пан Кукуруза, приказав менї зараз же іти в ремізу приготовити паровіз і весь час держати його на поготівлю, бо поїздка на паровозї може трафити ся кождої хвилї.

Я відмовив ся, сказавши панови Кукурузї, що ще не маю потрібної практики, щоб управляти машиною, та взагалї ще і права не маю управляти паровозом, бо не здавав іспиту.

Пристав Кукуруза пійшов і того-ж таки дня вечер мене завізвали до команданта.

— Як що згодитесь їздити, — сказав менї командант — то будете дістати 2 рублї 50 копійок на день.

— Не хочу я ваших гроший, пане командант, і їздити не буду, бо управляти паровозом я ще не вмію і боюсь!

— А ви-ж сьвідоцтво на право їздити на паровозї маєте?

— Нї, не маю!

— Ну, як так, то йдїть до дому.

Я пійшов, але по дорозї зайшов до товариша і розказав йому про візванє до команданта. Товариш теж не радив менї годити ся на предложенє команданта, бо боян ся якоїнебудь катастрофи від невмілого веденя паровозом.

Від товариша я прийшов до дому і лїг спати. Я вже і не докажу тепер чи вспів я заснути, чи тільки задрімав, коли до нас знов зявив ся пристав Кукуруза, але на сей раз з великим відділом стражників, і почав робити в хатї ревізію (трус). Позабирав деякі папери та документи, що відносили ся до моєї служби на зелїзници, а нарештї арештував мене і звелїв збиратись до команданта.

Мама в плач, — стали просити пристава, але хиба то могло помочи?!

Забрав мене Кукуруза, але повів не до команданта, а прямо в тюрму, де я просидів до 6. години рано. О 6-тій годинї прийшли до тюрми два салдати, забрали мене і повезли в Київ. Їхати довелось не ївши, бо власних гроший у мене не було, а урядових на харч не давали.

В Києві рівно місяць я просидів під арештом при Старо-Київськім полїційнім участку, а тодї менї заявили, що висилають на Сибір до ґубернїї томської і перевели до пересильної тюрми, що лежить на Печерській горі. Там просидів я ще два тижнї і нарештї повезли мене етапом в Наримський край. По дорозї я мав перестанки в тюрмах: в полтавській (1 день), в харківській (2 тижнї), тульській (2 днї), самарській (8 днів), челябинській (2 тижнї) і томській (1 тиждень).

В дорозї харчував ся я тільки за державні гроші — 10 копійок на день — і мало не пропав з голоду.

Нїхто нїгде — нї в тюрмах нї на етапї — мною не цїкавив ся, нїхто нї в чім не обвинувачував, нїхто нї про що не розпитував, і за що мене вислали, — того я не знаю.

На засланє, в село Алатаєво, Наримського краю, Петро Мазуркевич прибув 4. марта 1915 р. На засланю він страшенно бідує, бо мусить жити цїлком з нужденної урядової підмоги. Грошний власних він не має, рівнож не має зносин і з домом, а жадних заробітків дістати на місци засланя не можливо.

Бідує чоловік безмірно!

47. Маріян Домбровский.

Маріян Григорєвич Домбровский — шляхтич; родив ся в маєтку Унїшки, громади Кадарішки, ґубернїї і повіту Сувалки. Се ще зовсїм молодий чоловік, 22 роки віку.

Перед арештом він жив у Варшаві і вчив ся на аґрономічних курсах. Самий арешт М. Домбровского відбув ся 20. падолиста 1914 р.

О скільки памятає Домбровский, було се в суботу. Він ішов зі своїх курсів, що були на Медовій улиці, до своєї матери на улицю Богатель.

На улици до нього підійшов якийсь салдат і поспитав його, як треба іти, щоб вийти на головну улицю міста Варшави. Домбровский дав йому відповідні поясненя і пійшов своєю дорогою, але заледви уйшов кілька кроків, як його здогонив звичайний жандарм і почав питати, про що то він, Домбровский, балакав на улици з салдатом.

М. Домбровский сказав, але жандарм тому не повірив і приказав Домбровскому іти за ним, і, таким чином, привів його на стацію, де і обтрусив його і найшов у нього в кишени воєнну мапу — додаток до щоденної ґазети „Курєр Варшавскі".

Далї повів Домбровского до жандармського полковника і сказав, що нібито Домбровский затримав на улици міста салдата, у котрого нїби розпитував, де, як і скільки стоїть російських війск.

Без допиту Домбровского посадили до кози, через кілька днів перевели в „арсенал", а ще через кілька днів вивезли його етапом аж в... Саратов.

Два місяцї просидів Домбровский в саратовській тюрмі, де йому і оповістили про засланє на Сибір, до ґубернїї тобольської. І дїйсно скоро повезли його туди етапом через тюрми: пензенську, самарську, челябинську, омську і тюменську.

Тільки по прибутю до повітового міста Тюменї, ґубернїї тобольської, виснило ся, що тобольський ґубернатор Станкевич більше засланців до своєї ґубернїї вже не приймає.

Шість тижнів просидів Домбровский в тюменській тюрмі, поки його назначили на нове місце засланя, до ґубернїї томської, і знов повезли етапом на Омск, Ново-Нїколаєвск і Томск.

Вісїм днів посидів Домбровский ще в томській тюрмі і врештї зістав вивезений в Наримський край, де йому призначено було на житє маленьке село Тимське, на самій північній частинї краю.

По кількох місяцях перебуваня в Тимськім Домбровский, яко чоловік дуже слабий на груди і ревматизм, зістав перевезений до міста Нариму, де є шпиталь і лїкар.

Там він жиє і по сей день.

ПІДВОДНА ЛОДКА — МОРСЬКЕ ОРУЖЕ В БУДУЧЧИНІ.

З великим зачудованєм подивляємо розвій технїки, яка сплодила сьвітови новий винахід — підводну лодку.

Вже тепер оказало ся, що підводна лодка є найстрашнїйшим морським оружем для ворога. Від західного берега Европи до східного берега Америки, від північного до полудневого бігуна, на просторі 12.000 квадратових кільометрів, всюди увихають ся підводні лодки Нїмеччини.

Протягом 6 до 8 тижнів вони можуть перервати загальну комунїкацію европейського континенту з континентом американським. Вони можуть недопустити споживних артикулів, запальних матеріялів, оливи й инших засобів, і можуть унеможливити їзду морем.

Швайцарський інжинїр Юліян Трайтель пише в часописи „Прометеус" (виходить в Ціриху, Швайцарія), що окрема комісія при нїмецькім воєннім штабі студіює над дальшим удосконаленєм підводної лодки. Рівночасно та часопись доносить, що нїмецьке правительство будує кілька нових лодок, які будуть довгі по 126 метрів, їх містота виноситиме 5.000 тон, а опанцированє і зоруженє буде таке сильне, що лодка дорівнає воєнному панцирникови середної величини. Сила машин кождої лодки має рівнати ся силї 18.000 коний і така лодка має робити 26 морських миль на годину, пливучи по поверхнї води, а 16 морських миль на годину, пливучи попід воду.

Машини нових лодок мають бути так збудовані, що лодка буде могла безперервно плисти 36 до 37 тисяч кільометрів. Сказати иншими словами: підводна лодка буде всилї з Бремен або Гамбурґа обплисти цїлу Европу і доплисти аж до Японїї, не набираючи по дорозї нїяких запасів. В лодцї можна буде умістити 90 торпед. Кромі сього буде там місце на скорострільні гармати середного калїбру і на 150 підводних мін.

Надходить отже час, що криваві бої будуть відбувати ся не лише на поверхні води, як дотепер, але і в глибинї моря.

ВПЛИВ МУЗИКИ НА ВОЛОСЄ.

—o—

Коли не хочеш бути лисим, то не грай анї на корнетї, анї на иншім дутім інструментї. Своє замилуванє до музики присьвяти грі на фортепянї, скрипцї арфі, мандолїнї, ґітарі і взагалї смичковим інструментам.

Деякі довголїтні дослїдники сеї справи кажуть, що повисше твердженє є правдиве. Так каже між иншими славний французький фізик, професор Генри де Парвіл. Він запевняє, що музика впливає на розвій тїлесних ткани, а се знова має вплив на заріст волося. Щоби се доказати якимись фактами, він зібрав богато примірів з житя музикальних людий в ріжних місцевостях. Вкінци дійшов до заключеня, що вплив музики на волосє не є все однаковий. Поріст волося залежить від інструменту і від його сили звуку, на який волосє є виставлене.

Професор Г. де Парвіл каже, що музика фортепяну і скрипки дїлає дуже корисно на волосє і длятого артистів, грачів на фортепянї або скрипцї, стрічаємо часто з густим заростом на голові. Музика арфи, мандолїни, ґітари і контрабаса впливає також корисно на заріст волося, але вже не так, як фортепян або скрипка.

Музики, які із замилуванєм віддають ся грі на флєтї або на клярнетї, не відзначають ся густим заростом, а в старших лїтах навіть лисїють. Музика на дутих інструментах шкодить взагалї волосю, а музики, уживаючи таких інструментів, дуже скоро лисїють. Найбільше шкідливим інструментом є корнет і трубка.

ДОПИСИ.

З PERTH AMBOY, N. J.

Концерт в честь Івана Франка.

Дня 15. жовтня с. р. відбув ся у нас в Перт Амбою концерт в память Ів. Франка, яким заняли ся всї тутешні Братства і Товариства. Сам концерт випав дуже гарно завдяки нашому тов. співацькому і панам солїстам, які прибули до нас, аби звеличити се сьвято.

Тому, сповняючи свій обовязок, ми, низше підписаний головний комітет, складаємо сим сердечну подяку в імени всїх наших Товариств найперше шановним гостям, які були ласкаві взяти участь в нашім концертї, а то: найперше п. Павлови Келичаві, артистови-скрипакови з Джерзи Сіти, за прегарні скрипкові соля, п. Теодозію Каськову, п. Мих. Микитишиному і п. Савіцькому з Нюарку, як також п. Евг. Василенкови з Пасейк за їх соля.

Не меньше дякуємо нашому душпастирови о. Чаплинському за промову в честь Ів. Франка і за поміч в урядженю концерту. Також діріґентови п. Ів. Переговському за приготованє так гарних співів, рівнож всїм співакам і співачкам за їх труди і виступ, як також всїм комітетовим, які працювали перед концертом і в часї концерту на гали. Вкінци дякуємо всїм Братствам і Товариствам і всїм присутним за їх ласкаву участь в нашім сьвятї.

Се сьвято випало дуже гарно і довго остане в нашій памяти.

По оплаченю всїх, досить великих коштів, остало чистого доходу $22.65, які залучаємо на **фонд Ів. Франка.**

Григорій Демкович, предс.,
Іван Ґелета, касієр,
Пилип Щуцький, секр.

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ" І ПРИЄДНУЙТЕ ЇЙ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

Українці! СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ЖИВИЙ ПАМЯТНИК ІВАНОВИ ФРАНКОВИ, НА ПІДДЕРЖАНЄ НАРОДНИХ ДІЯЧІВ, :-: на :-: ФОНД ІМЕНИ ІВАНА ФРАНКА.

—o—

ЖЕРТВИ ВИСИЛАТИ НА АДРЕСУ:

„SVOBODA".

83 Grand St., Jersey City, N. J.

ВИКАЗ ДАЛЬШИХ ЖЕРТВ:

31. **Перт Амбой, Н. Дж.** Чистий дохід з концерту в память Ів. Франка, що відбув ся дня 15. жовтня 1916 р. (надіслав о. П. Чаплинський) $22.65
32. **Джерзи Сіти, Н. Дж.** Вол. Костецький зложив від сестрицтва св. Ольги, відділ 315 У. Н. Союза $5.00
33. **Рочестер, Н. Й.** Д. Братусь надіслав збірку з хрестин у п. І. Димкари, яку зложили слїдуючі дд.: Д. Братусь $1.00; Д. Татиґа 25 цнт.; І. Скорохода 25 цнт.; Я. Бурнат 25 цнт.; Разом $1.75

РАЗОМ $29.40

Оголошено в ч. 128 „Свободи" $258.45

ЗАГАЛЬНА СУМА $287.85

За половину вступного можна стати членом У. Н. СОЮЗА.

ДО ВІДОМА ВСІМ МІСЦЕВИМ УРЯДНИКАМ І ЧЛЕНАМ УКР. НАР. СОЮЗА, А ТАКОЖ ВСІМ ТИМ, КОТРІ ЩЕ ДОСИ НЕ Є ЧЛЕНАМИ У. Н. СОЮЗА.

На підставі ухвали, яку принято на річнім засїданю головного уряду Українського Народного Союза в жовтни 1915 р., отсим подаєть ся до загального відома, що Український Народний Союз приймає нових членів в місяцях: вересни, жовтни і падолистї 1916 р., почавши від 1. вересня до 30. падолиста с. р. за ПОЛОВИНУ ВСТУПНОГО.

Звичайно нові члени при вступі до Укр. Нар. Союза платять вступне по $2.00, а кожде нове Товариство, Братство чи Сестрицтво, котре приступає до Укр. Нар. Союза яко новий відділ, платить вступне $10.00.

На підставі висше згаданої ухвали нових членів і нові відділи в місяцях вересни, жовтни і падолистї с. р. У. Н. Союз буде приймати за половину вступного. Кождий новий член, що приступить до У. Н. Союза у висше згаданім часї, буде платити одного доляра ($1.00) вступне, за що отримає: відзнаку, грамоту, статут і платничу книжочку. Таксамо кождий новий відділ, що приступить до У. Н. Союза у висше згаданім часї, буде платити лише пять долярів ($5.00) вступного, за що отримає: чартер, печатку і книги.

Всї нові члени будуть приняті у висше згаданім часї за половину вступного чи то до старих істнуючих відділів У. Н. Союза чи до нових відділів.

Кождий місцевий секретар-орґанїзатор, котрий є з титулу свого уряду сталим місцевим орґанїзатором У. Н. Союза, буде управнений, як і попередно, до орґанїзаторської нагороди по 50 ц. за кождого новозорґанїзованого члена.

Через два рази від 1. січня 1915 р. У. Н. Союз приймав нових членів і нові відділи за половину вступного і крім звичайної нагороди кождий місцевий орґанїзатор, чи то урядник чи звичайний член, отримав памяткову нагороду, відзнаку чи шпильку. Сим разом голов. уряд У. Н. Союза рішив давати надзвичайну нагороду відділам У. Н. Союза, т. є кождий відділ У. Н. Союза, що приєднає відповідне число нових членів в місяцях вересни, жовтни і падолистї с. р., отримає нагороду в книжках або в портретах заслужених Українцїв після катальоґу, котрий кождому відділови засилаєть ся. І так:

За 75 нових членів книжок вартости $25.00.
За 50 нових членів книжок вартости $20.00.
За 30 нових членів книжок вартости $15.00.
За 20 нових членів книжок вартости $10.00.
За 15 нових членів книжок вартости $ 5.00.
За 10 нових членів три портрети вартости $2.25.
За 5 нових членів два портрети вартости $2.00.

Кождий відділ У. Н. Союза може собі вибирати догідно з катальоґу, що схоче, не перевисшаючи висше наведеної квоти.

З сего повинні користати всї відділи У. Н. Союза і приєднати як найбільше число нових членів до відділів і У. Н. Союза у висше згаданім часї. Приєднавши відповідне число нових членів, кождий відділ може собі набути дешевим коштом гарну бібліотеку, з котрої можуть користати всї члени відділу.

Імена тих всїх членів і урядників-орґанїзаторів, котрі займуть ся орґанїзованєм нових членів до У. Н. Союза у висше згаданім часї, будуть вписані в „Золотій Книзї", яко щирі робітники і орґанїзатори У. Н. Союза.

В кождім Товаристві, Братстві чи Сестрицтві, яке є відділом У. Н. Союза, повинна бути гарна бібліотека, з котрої всї члени будуть користати. Тепер є нагода таку бібліотеку кождому відділови легко набути, не нарушуючи місцевої каси відділу. Нехай лише кождий член придбає одного члена у висше згаданім часї, то успіх буде певний.

Тож, Панове Місцеві Урядники і Члени та Прихильники У. Н. Союза, беріть ся до працї і старайте ся в місяцях вересни, жовтни і падолистї с. р. приєднати як найбільше число нових членів до У. Н. Союза, а також заслужити собі на добре імя в історії нашої орґанїзації.

До висше згаданих нагород кождий відділ і кождий член має повне право, коли на се заслужить, а заслужити собі легко, коли буде добра воля і охота до працї. Осїнна пора є дуже відповідна для приєднуваня нових членів.

Коли би хто потребував якихнебудь інформацій, нехай напише по них на адресу:

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION,
P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

ЗА ГОЛОВНИЙ УРЯД УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА:

Д. Капітула, гол. предс., **М. Угорчак**, гол. рек. секр.,
А. Шаршонь, гол. кас., **С. Ядловський**, гол. фін. секр.,
А. Савка, завідатель „Свободи".

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Як повинно ся весіля справляти.

В суботу (28. жовтня б. р.) відбуло ся вінчанє п. А. Соловія з панною Юстиною Чосник в церкві св. Юра, при 7-ій ул. в Ню Йорку. З церкви молода пара повернула домів, а відтак о годині 8-мій вечером обоє поїхали до Брукліна на представлене, де й забавили ся без крику і гуку. Бажав би я, щоби наші взяли собі з них примір і тим способом не дали себе використувати жидові і їй подібним. Пора вже перестати збогачувати других, а себе кривдити. — Р. Корилюк.

Як підскочила ціна на деякі споживні артикули.

Понизше поміщуємо тарифу ціни споживних продуктів з 1913 і з 1916 року. Рівночасно при кождій підвишці є поданий процент підвишки. І так:

	1913 р.	1916 р.	підвишка
Мука, бушель	$4.65	$9.75	110%
цукор, фунт	0.04¼	0.07½	75%
смалець, фунт	0.10¾	0.17½	61%
покладки, тузин	0.36	0.58	61%
солена вепр., фунт	0.12	0.16	33%
солена шинка, фунт	0.09	0.11½	28%
масло, фунт	0.31	0.35	16%
стейк, фунт	0.21½	0.28	14%

Робітники циґарів страйкують.

3.000 робітників у фабриках циґарів в Шікаґо, Ілл., вийшли нині на страйк. Вони домагають ся підвишки о один долар більше на 1.000 штук циґарів. Досі властителі фабрик платили робітникам $8.50 за 1.000 штук циґарів, а відтепер робітники жадають $9.50.

Цигаретни подорожіють.

В кругах тютюнових купців у Ню Йорку панує опінія, що всї роди турецьких цигареток подорожіють о 25%. Причиною подорожіня є бльокада турецьких пристаний, через що не можна спроваджувати тютюну.

Бійка поліції з членами організації „І. В. В."

На улицях міста Еверет, в стейті Вашінґтон, прийшло до кровавої бійки між поліцією і членами місцевого відділу робітничої орґанізації „Промислові Робітники Сьвіта" („Індустріял Воркерс оф ді Ворлд"). Причиною бійки була заборона шерифа устроїти членам „І. В. В." відкрите віче. Жертвою впало 5 робітників в убитих і 40 в ранених. Також і шериф смертельно ранений.

В пачці знайдено трупа.

З Літл Фолс, Н. Й., доносять, що там знайдено пачку з тілом убитого мущини. Мущина числить около 30 літ житя. Ноги, руки і голова повідтинані. Ніс також відрізаний. Дві чорні плями в околици 12-го ребра сьвідчать, що до убитого стріляно перше з револьвера, а відтак мордовано ножем. Пачку з трупом знайшов один малий хлопчина. Ідентичности трупа не мож покищо провірити.

В стейті Вірджінія не вільно пити алькоголю.

Стейт Вірджінія розпочав з днем 1-го падолиста 1916 року „сухе" і спокійне житє. Всюди чути нарікання і проклони на тих, що засідають в конґресі і постарали ся о се, що Вірджінію позбавлено горячих напитків.

Ще останного дня, т. є. 31. жовтня, в кождім місті люди бігали цілий день по улицях з „пайнтами" і фляшками в руках. Горівка, пиво, вино і ріжні лїкери розливали ся по домах і шинках, а „запах" було чути всюди по цілім місті. Тепер Вірджінією править сьвященик С. Петер. Він заявив, що хто переступить новоуведений закон, сього чекає велика кара.

Зі всіх напитків вільно пити лише яблочник (сайдер). Кромі сього кождий ґазда і ґаздиня має право взяти собі одну кварту горівки і ґальон вина або три ґальони пива місячно. При купні сих напитків треба виказати ся спеціяльними цертифікатами, які видає стейтовий уряд при помочи міських властий. Заходить лише побоюванє, щоби на перешкоді не ставали сусідні стейти з пограничними містами і коршмами.

Місто „муфує".

Місточко Ґус Крік, недалеко Гюстон, Тексас, вже готове переносити ся на инше місце. Мешканці вже попакували свої річи і ждуть, доки не виберуть ся нове місце під місто. Ся місцевість повстала завдяки нафтовим копальням. Побудовано там около 40 будинків бізнесових, кількадесять лїпянок і богато наметів. Тепер скінчив ся реченець винайму і компанія веліла мешканцям міста „муфувати".

До арешту за се, що не заплатив в ресторанті за обід.

В. Ботлєр, 50-лїтний мущина і адвокат в Ньюарку, Н. Дж., зївши обід в ресторанті, вийшов, цїлком забувши, що має заплатити за обід $1.20. Коли кельнер побачив, що гість пійшов і нїчого не заплатив, зараз скочив по полїсмана і заарештував Ботлєра. Перед судією Ботлєр оправдував ся, що мимовлї призабув заплатити і хотів звернути ту суму таки сейчас в суді. Але кельнер не хотів приняти в суді гроший. Судія присудив, аби Ботлєр за свою помилку заплатив 10 долярів, на що Ботлєр не згодив ся. По заяві Ботлєра, що не заплатить 10 долярів, судія велів відіслати його до повітового арешту, аби там відпокутував свою кару.

Випив 12 кварт горівки.

Т. Танґлей, 64-лїтний мущина в Пуебльо, Ню Мексико, протягом трох днів випив 12 кварт горівки. Четвертого дня віднайшли його майже на пів живого і відвезли до шпиталю.

Росія замовила шкіри на 9 міліонів долярів.

Російське правительство підписало з „Американською Шкіряною Компанією" новий контракт на $9.000.000, за що має одержати шкіру на чоботи. Послїдні вісти з Росії доносять, що там великий брак шкіри. Пара черевиків коштує 37 рублів.

Капітан Кеніґ почетним членом німецького товариства.

Павла Кеніґа, капітана німецької підводної лодки „Дайтшлянд", заіменувано почетним членом товариства „Гарвард Дайтшер Ферайн" в Кембрідж, Масс. Сього тижня до Ню Лондон має поїхати спеціяльна делеґація, котра вручить капітанови Кеніґови відручне письмо згаданого товариства і принесе йому медаль заслуги за працю для вітчини.

Цікавий тестамент.

Дня 26. жовтня б. р. померла в Ню Йорку старенька женщина, не оставивши нікого кромі трох внучок. Умираючи, вона лишила тестамент, в якім говорить ся: „Полишаю 30.000 долярів і призначую їх для своїх трох внучок, а се: для Пеґґі, Гелен і Марґарети Цінсер. Однак даю їм ту суму під одним услівєм: нехай кожда з них приготовить добре такий обід, який я описую їм в окремій книжці. Коли обід всім гостям буде смакувати, то дівчатам мають ся виплатити по 10.000 долярів. Колиж вони моєї постанови не сповнять, то всї 30.000 долярів мають ся віддати на добродійні цїли".

Ще буде тепло.

Американський метеорольоґ Фостер, який кождого дня по часописях пише пророкованя щодо погоди, предсказує на сей рік дуже теплу і погідну осінь, о скільки та осінь вже не минула. В своїм пророцтві вненяє, що від 8. до 24. падолиста буде погідна і лагідна температура і не буде великих морозів. По 24-тім наступлять великі заверухи.

В університеті є 32.203 миший.

В лябораторії університету Коломбія в Ню Йорку є під теперішний час 30.203 миший. Кождого року 32.000 миший і 4.000 щурів зуживає ся на практичне провіренє хороби званої „рак".

КАНАДІЙСЬКІ ВІСТИ.

Наші люди платять високі кари.

Минувшого тижня кількох наших людий у Вінніпеґу заплатили в суді 200 долярів кари за се, що мали в хаті горівку і дуже пиячили. Є між ними: М. Капустин, Т. Стременюк, С. Оєнпів і ще один чи два.

$500 кари за продаванє горівки.

Іван Чапек заплатив 500 долярів кари в суді у Вінніпеґу за те, що продавав жовнірам горівку. На щастє мав при собі гроші, бо инакше мусів би був іти до арешту на 6 місяців.

Згорів шпиталь і згинуло 19 осіб в огни.

Шпиталь св. Єлисавети у Фарнгам, Квібек, згорів до тла. Огонь вибухнув так несподївано, що не було часу ратувати хорих і повиносити їх на двір. Хорі скакали через вікна тоді, як огонь вже обхопив цїлий будинок. Всїм однак не вдало ся вратувати своє житє і в огни згинуло 5 дїтий, 8 женщин і 6 мущин.

НОВИНКИ.

Заговір на румунських міністрів.

В Букарешті, як доносить телеграма, — заарештовано двох мущин, Бабоша і Тота. Їм приписують заговір на житє президента румунського кабінету Братіяну, і на міністра війни Костінеску.

Заговір на австралійського президента міністрів.

В столиці Австралії, в місті Мельбурн, пляновано заговір на президента міністрів, В. М. Гюза. Заговір спонукала та причина, що Гюз був за тим, аби Англії вислати більше війска і в тій цїли зарядив спис (конскрипцію) населеня. Сїй конскрипції спротивила ся більшість австралійських горожан і внесенє Гюза перепало. Проти конскрипції було 937.000 голосів, а за конскрипцією 857.000 голосів.

Англія вже не хоче більше американської сталї.

Англійський міністер амуниції, др. Крістофер Аддісон, підчас розмови з одним кореспондентом заявив, що вже в марті 1917-го року Англія не буде потребувати американської сталї.

Проч із Ґреєм.

В середу (1. с. м.) заарештовано в Лондонї дві женщини, які вибили вікна в будинку англійського міністерства внутрішних справ. На кождім киненім через вікно камени видніла напись: „Проч із Ґреєм!" (Сер Едвард Ґрей є міністром заграничних справ Англії).

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

За оголошеня поміщені в сїй рубриці платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразово поміщене, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщене. — Оголошень женитьби не приймаєсь.

В сїй рубриці поміщуйте слідуючі оголошеня: Коли хочете віднайти своїх свояків, краянів або товаришів. —Коли шукаєте занятя.—Коли бажаєте, щоб хтось донїс Вам, де іде добре робота.—Коли потребуєте аґентів до пошириня Вашого бизнесу.—Коли потребуєте робітників до праці в бучерні, ґросерні, готели або на фарму.—Коли шукаєте спільників до бизнесу.—Коли шукаєте дяко-учителів і учителів музики.—Коли маєте хату або фарму на продаж.—Коли маєте хату або фарму до винайму.—Коли маєте на продаж якісь річи.—Коли пошукуєте людий на мешканє з харчом.—Коли продаєте свій бизнес або хочете купити чи обмінитись з ким.—Коли хочете подати свою адресу або бизнес до публичного відома.

Прошу п. **ОСИПА КОНРАД**, українського музика і діриґента, котрий перебував під ч. 621 Гумболд Стр., Бруклин, Н. Й., щоби подав теперішну свою адресу в дуже важній справі до: Theo. F. Hrycyk, 313 Helen St., McKees Rocks, Pa. 83-34

ВДОВА ПРОДАСТЬ ТАНО 80 акрову фарму, гарні будинки, сад, ліс, 2 коні, 5 коров, свині, збіжє, кури і машинерія. Ціна $2.500. Близько Бінґгемтон, Н. Й. S. Moran, 137 North Ave., Oswego, N. Y. 33-35

ПРОДАМ РІЧИ ПОТРІБНІ ДО РЕСТАВРАНТУ АБО САЛЬОНУ. ГОЛОСИТИСЬ: 542 Pearl St., New York City. 33-4-5

ПОТРІБНО АҐЕНТІВ, котрі знають анґлійську, українську, російську, і польську мову. Дуже добрі услівя. Голоситись: Mr. Harrison, 132 Nassau St. Room 305, New York City. 32-35

ФОНОҐРАФ з многими гарними рекордами, який коштував $40.00 продасть сейчас за $15.00. Все в найліпшім стані. Адреса: 218 E. 5th Street, Room 1, дзвінок ч. 1, New York, N. Y. 28-55

Отсим прошу ласкаво Товаришів **КРАВЦЯ, КАЧУРА** і других, котрі перебували зі мною в Милвил, Н. Дж., щоби були так добрі і подали інформації до Адміністрації „Свободи" де перебуває **КОСТЬ ТИНДЮК**, з села Росохуватець, пов. Підгайці, котрий перед місяцем мав мати бізнес у Філядельфії, Па., а котрого адреси тепер годі віднайти. — І. Щур, c/o „Свобода". 34

ПОТРІБНО БУЧЕРА, котрий розуміє добре свій фах і є в молодім віці. Голоситись до: Paul Pawlyk, 342 St. Pauls Ave. Jersey City, N. J. 34-36

ІСПИТОВАНИЙ ДЯК з добрими сьвідоцтвами прийме сейчас місце дякоучителя. Має голос теноровий. Може вести театральні представленя, школу і хоральний спів. Голоситись на адресу: „Diako-uczytel" c/o „Svoboda". 34-36

НА ПРОДАЖ РЕСТАВРАНТ, де знаходять стало Українці, Поляки і другі Славяне. Шість літ на місци. Видає 150 обідів денно. Досконало уряджена. Ціна дуже приступна. Теперішний властитель має другий бизнес і тому сей продає. Голоситись лише листовно до: 31-33
CHARLES WALTER, 134 E. 16th St., New York, N. Y.

ДИПЛЬОМОВАНА УЧИТЕЛЬКА З КРАЮ
і слухачка нюйорського університету учить анґлійського язика та приготовляє до іспитів до одержаня американських горожанських паперів. Підготовляє також до шкіл промислових: технічних, механічних і торговельних. Інформації устні або писемні уділює: 07—
M. SCHWARTZ, 168 E. 89th St., New York, N. Y., Tel. Lenox 6096

ВЕЛИКИЙ ВИБІР ЦІКАВИХ КНИЖОК,

які має на складі

КНИГАРНЯ „СВОБОДИ":

Американський Шляхтич. Образ з житя руських робітників, в 3-ох дїях. — Ціна ....30 цнт.
Абу Касимові капцї. — Арабська казка Написав Іван Франко. — Ціна 30 цт.
Американський гимн „Май Контри" під нотами в українськім перекладі. — Ціна .... 10 цнт.
Американець, веселий образ з житя народу, зі співами, в трох дїях. — Ціна ....15 цнт.
Американські трости. — Ковбой. (Казка.) — Емігранти. — Дні нашої слави і недолї. — Ціна .... 15 цнт.
Амалюнґа. — Займаюче оповіданє з часів боїв між Европейцями а Індіянами в півн. Америці. — Ціна 20 цнт.
Бондарівна. Драма в 4. дїях з 5. відслонах. — Ціна ....20 цнт.
Байки-небилиці. — Ціна ...... 10 цнт.
Буквар для дітий першого року науки. — Ціна враз з пересилкою 30 цнт.
Блудний син. Образ з житя наших виселенців в Америці у 4 актах зі співами. — Ціна........25 цнт.
Богдан Хмельницький в Галичині (2 ілюстрації). — Письмо (6 ілюстрацій). — Фляшка горівки. — Не в добрий час (4 ілюстрації). — Дні нашої слави і недолї. — Ціна .... 15 цнт.
Весела читанка з образками. — Ціна ....15 цнт.
І. Вечері на хуторі біля Диканьки. ІІ. Ярмарок в Сорочинцях.—Ціна 15 цнт.
Вічевий співаник. — Ціна .... 5 цнт.
Весела книжочка в 17 образками. — Гумористично-сатиричний збірник для сумних людий. — Містить в собі богато сьмішних віршів, дотепів і оповідань. — Ціна .... 35 цнт.
Вихованець. Народна комедія в 3. дїях зі співами і танцями. — Ціна 25 цнт.
Вертеп. Сценічна картинка для колядників, що ходять по хатах в часі Різдвяних Сьвят. — Ціна ...... 5 цнт.
В неволї темноти. — Комедія з житя русько-американського народа в 3 актах. — Ціна .... 25 цнт.
Вода в природі. — Уміркований та щирий. (В. Винниченко). — Заграй. — Останки „Фортуни". — Дні нашої слави і недолї. — Ціна .... 20 цнт.
В старім і новім краю. — Образ з сучасного житя в 4-ох відслонах. Дуже весела штука для аматорських театрів. — При кінци сеї книжки находить ся сьмішне оповіданє „Счадник". — Ціна .... 25 цнт.
Галка смерти. — Ціна........ 5 цнт.
Гостина св. Николая, драматична гра для дітий. — Ціна .... 10 цнт.
Галицькі анекдоти. (Гумор. оповіданя). — Ціна .... 10 цнт.
Ґеновефа. — Ціна .... 30 цнт.
Гаси огонь поки не розгорів ся і инші оповіданя. — Ціна........20 цнт.
Два домики і одна фіртка. Комедія в 1. дїї. — Ціна ....15 цнт.
Дяк. Оповіданє Марка Вовчка. — Ціна ....20 цнт.
Дещо про звірята, рослини, каміне і скали. — В сїй книжці находить ся около 200 цікавих образків звірят, птахів і риб з докладним описом, де вони жиють. — Ціна .... 30 цнт.
Два брати, з байок Братів Ґріммів. — Ціна .... 15 цнт.
Де любов, там і Бог, оповіданє. — Ціна ....10 цнт.
Девять братів і десята сестриця Галя. Дуже гарне оповіданє. — Ціна 15 цнт.
Евстахій, повість з перших віків християнства. — Ціна ....30 цнт.
І. Жовнір. — ІІ. Оферма. Новеля з війського житя. — Ціна ...... 10 цнт.
Жінка і її значінє в суспільнім житю. — Сільський хірург (3 ілюстрації). — Смерть отаманова. — Дурень. — Дні нашої слави і недолї. — Ціна 15 цнт.
Жителї Марса. — Ціна ...... 10 цнт.
Журавлї. — Зміст: Журавлї (вірш). Закутник (оповіданє). Новітні гайдамаки (вірш). Пісні про Канаду. Пайлот Бют, оповіданє про судьбу молодого робітника-еміґранта. Звідки бере земля тепло. — Ціна .... 15 цнт.
Жіночий язик, індіянська казка. Невдалий лінч, оповіданє. — Ціна 15 цнт.
Житє, зарібки, організації і т. п. в Злуч. Державах. — Дуже цікава розправа про відносини праці і житя в Америці. — Ціна .... 15 цнт.
3 років війни. Сатиричні ілюстрації з европейської війни. Оповіданя, відомости і інформації про український нарід, про старий край і Америку, богато ілюстровані. Понад 150 ілюстрацій. — Ціна ....30 цнт.
3 днів кровавої війни. Віршоване оповіданє. — Ціна ....25 цнт.
За сестрою. — Є се найгарнійше оповіданє з козацької старини, сучасного письменника Андр. Чайковського, яке дотепер вийшло на американській Руси. — Ціна .... 35 цнт.
Збірка оповідань. Пятка. Євшан-зїлє. Безробітє. Павло. В суді. Чорт і Микитиха. Бокачка. Милосерність. Слон і чоловік. Добра дочка. — Ціна 20 цнт.
Збірка повісток. — Ціна ....10 цнт.
З ріжних нив. — Зміст: Вся людська твар з хвалою прийде (вірш). Чого нам дійсно потреба. Не плоти ради, не плоди (вірш). Найбільший духовний поет (Данте Аліґієрі). Михайло Петрович Старицький батько українського театру і визначний український поет. Як будуть іти шапи? Ангел та пустельник (оповіданє). Дещо цікавого із природи і науки. Зі сьвіта.—Ціна 15 ц.
За вольности України. — Ціна.. 5 цнт.
З кого ся насьміхають, з того люди бувають. — Посол Петришин. — Модний адвокат. Збірка оповідань. — Ціна .... 10 цнт.
Іван Коновченко і инші оповіданя. — Ціна ....20 цнт.
Іцко-Сват, комедія в 1. дїї.—Ціна 10 ц.
Іван Дурак та инші оповіданя. Ціна 25 ц.
Історія заложеня Злучених Держав Північної Америки. — Самсон. — До тих, що сьміють ся з пяної людини. — Як Сніжка щось по ночи водило і що то було? (1 ілюстрація). — Бог на землі (Індійська казка). — Свати. — Дні нашої слави і недолї — Ціна 15 ц.
Із звірячого царства. Перша сотня найкрасших казок. — Ціна ....20 цнт.
Історія про дівчину сироту та про ріжні її пригоди; розкоші, смутки, щастє й нещастє серед змінчивого сьвіта. — Ціна ....40 цнт.
Історії Шерльока Гольмса, найславнійшого в сьвіті детектива. — Тайна молодої вдови 25 цнт.; Наречена прокуратора 25 цнт.; Кроваві жемчуги 25 цнт.; Злочин в печері три 25 цнт.; Дочка лихваря 25 цнт.; Коронкова сукня королевої 25 цнт.; Прощай наречений 25 цнт.; Слїдчий нюх кельнера 25 цнт.; Крадїж бриланта 25 цнт.; Убийник женщин 25 цнт.; Остров божевільних 25 цнт.; Фальшівник гроший 25 цнт.
Історія про малого Пилипка як лютий морозенько замучив його в лісї. — Ціна .... 20 цнт.
Ілюстрована збірка. Вуси (3 ілюстрації). Катерина (3 ілюстрації). Нін і Семіраміда (2 ілюстрації). Лист турецького султана Запорожським козакам. Відповідь Запорожських козаків турецькому султанови (1 ілюстрація). Алькоголізм і діти (1 ілюстрація). — Ціна ....20 цнт.
Інститутка. Незвичайно гарне оповіданє. — Ціна ....15 цнт.
Історія про гарну Маґельону і ґрафа Петра. — Ціна ....25 цнт.
Календар У. Н. Союза на рік 1915. — Ціна ....30 цнт.
Календар У. Н. Союза на рік 1916. — Ціна ....50 цнт.
Календарик кишенковий в полотнячій оправі. — Ціна ....10 цнт.
Казки за циганів — Ціна ... 10 цнт.
Конець „Тітаніка", правдивий опис морської катастрофи. — Ціна ..40 цнт.
Книжочка рахункова. — Дуже практична книжочка до обчислюваня всяких рахунків; вона є пожиточна так для бизнесменів як і для робітників. З додатком деяких цікавих відомостий. — Ціна .... 30 цнт.
Казки про жидів. — Зміст: Як Іван жидів мудрував. Вандрівка Івана з жидами. Як Іван водив жидів на гриби, а відтак у ставі потопив. — Мужик з жидом в спільці. Пан і жид. Казка про жида: Як жид Русина правував. Як хлоп жида змудрував. — Ціна 15 цнт.
Коротка історія Руси до зруйнованя Січи. Містить богато образків руських князів і гетьманів. — Ціна ..10 цнт.
Кроваві діяманти. Новочасний роман. — Ціна ....35 цнт.
Людоїди і инші оповіданя. Ціна 25 цнт.
Лис Микита. З німецького переробив Іван Франко. — Ціна .... 40 цнт.
І. Листи з пекла. ІІ. Лист шинкаря до чорта і инші оповіданя. — Ціна 25 цт.
І. Лист шинкаря до люципера і відповідь. ІІ. Про алькоголь. — Ціна....10 цнт.
Листи Штіфа Табачнюка до його жінки Явдохи. — Ціна .... 10 цнт.
Марія. — Зміст: Марія (уривок з поеми Т. Ш.). На чужині (вірш). Скором (оповіданє). Рік 1903-тий в старім краю. Людоїдство в Конґо. Клопоти кума Софрона (вірш). — Ціна 10 цнт.
Марта Борецка. Історичне оповіданє. — Ціна ....25 цнт.
Мужики Аристократи. Народний образ в двох дїях. — Ціна ....15 цнт.
Мужицька доля. Збірка оповідань. — Ціна .... 10 цнт.
Многострадальний народ. (Огляд історії українського народу). — Ціна 20 цнт.
Навернений грішник. — Ціна .. 20 цнт.
Напад на Січ. — Павло Полуботок. — Ціна .... 5 цнт.
Невольник, драма в 5. дїях.—Ціна 15 ц.
Чи є у душі живої!... Присьвята українському народови в Злучених Державах і в Канаді в тяжких хвилях його житя, на зараню великих надій для покріпленя духа. — Ціна .... 15 цнт.
Народна Школа ч. ІІ. — Ціна 30 цнт.
Настоящі, комедія в одній дїї. — Ціна ....20 цнт.
Наталка Полтавка. Оперетка в 3. дїях. — Ціна ....20 цнт.
Огонь на услугах чоловіка (3 ілюстрації). Становище пияниці. — Янко Музика. — Свинячий син. — Дні нашої слави і недолї. — Ціна .... 15 цнт.
Ой не ходи Грицю, та на вечерниці. Народна драма зі співами в V. дїях М. Старицького. (В переробці Александрова. — Ціна .... 30 цнт.
Оповіданє про Алї Бабу і сорок розбійників. Арабська казка. — Ціна 20 цт.
О підземних скарбах. — Природна розвідка про всякі мінерали, находячі ся в землі і як витворюють ся з них річи необхідні в житю людий. Ціна 25 ц.
Оповіданя про заздрих Богів. — Ціна .... 10 цт.
І. Олекса Довбуш і карпатські опришки. — ІІ. Цісар і ігумен. Баляда з німецького переклав Іван Франко. — Ціна .... 10 цнт.
І. О дванайцяти таблицях, оповіданє після народних казок. ІІ. Швець і нечиста сила. — Ціна ....25 цнт.
Орлеанська дівчина. Історичне оповіданє про французьку героїню Іванну д'Арк. Ціна ....20 цнт.
Опис рідного краю. Маленька географія України з малюнками і мапкою. — Ціна ....20 цнт.
Ох! не люби двох! Оперетка в 3. дїях. — Ціна ....25 цнт.
Повна збірка веселих віршів Степана Руданського. — Ціна .... 55 цнт.
Про конець сьвіта. — Ціна .... 15 цнт.
Порадник для женщин, що хочуть бути здоровими. — Ціна .... 15 цнт.
Порадник для залюблених або як писати любовні листи. — Ціна .. 35 цнт.
Провідник, практичний підручник до науки анґлійської мови без помочи учителя в доданєм словара. — Ціна $1.50
Під прапором свободи. Вибір патріотичних декламацій. — Ціна ... 30 цнт.
Пісні про Канаду і Австрію. Пригоди з житя еміґрантів, писані віршом. — Ціна .... 40 цнт.
Покуса. — Зміст: Покуса (оповіданє). З практичної школи (оповіданє). Я тут голова (оповіданє). Пісня про Канаду. 11.000 метрів над землею. Руському серцю (вірш). Вік людий, звірят і рослин. — Ціна ...... 10 цнт.
Промови, декламації і желаня на хрестинах, заручинах і весїлю для кумів, старостів і дружбів. — Ціна .. 10 цнт.
Про нутро землі (з 22 образками). — Розказы про будову землі і її передпотопові здобутки. — Ціна .. 25 цнт.
Про Христофа Колюмба та відкрите Америки (2 ілюстрації). — Закон не скинить пиянства, тільки вихованє. — Ріп Ван Вінкель (Вашінґтон Ірвінґ). — Дні нашої слави і недолї. Ціна 15 ц.
Притча про садівника та инші оповіданя, гуморески і сатири.—Ціна 40 ц.

Обширні цінники висилаємо кождому на жаданє.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на імя, яке подано у понизшій адресї. Моні-ордер належить долучити до замовленя.

"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЩО ТО Є КНИЖКА?

Що то є книжка та до чого вона служить? — Найкрасше ми можемо показати се в порівнаню. Як чоловік стоїть в глибокій ямі, то він бачить над собою стільки сьвіта, скільки через вузенький отвір його око загляне. Коли чоловік стане на рівнім поли, то видно круг його оточеня хоч вузкий, а всеж таки ширший від того, котрий стоїть в ямі. А колиж він вийде на високу гору, тоді перед його очима представляєть ся широкий круг сьвіта. І чим висша гора і лучші його очи, тим дальше він бачить і тим ширший сьвіт розпростираєть ся перед його очима. Таксамо і з чоловіком дієть ся. Чоловік, котрий або зовсім, або дуже мало читав книжок і часописий, подібний є наукою і розумом до того чоловіка, що жиє в ямі.

Чоловік такий жиє як дикий, бо є відірваний від цілого сьвіта і стільки має розуму і знаня, скільки він сам годен з себе самого видобути. Чоловік, котрий стоїть на широкім поли — його виднокруг є подібний до того чоловіка, що дещо читав. Він вже не ограничений є на свій власний розум; він може послугувати ся не тільки тим, що він сам видумає, але і тим, що кругом него другі люди роблять, бо він може користати з того, що він бачить навкруги себе. Він може користати з досьвіду других людий. Все, що чоловік видумав доброго для себе, все, що вигадали люди корисного, все, що люди досьвідчили важнійшого на собі, чи зле чи добре — все те записано є в книжках.

Чоловік, котрий читає вартісні книжки, може користувати ся досьвідом цілого сьвіта, може користувати ся досьвідом всіх тих людий, що жиють і тих, що померли. Отжеж о скільки лекше тому чоловікови жити, котрий читає, від того чоловіка, котрий не користає з науки, яку книжки і часописи містять у собі.

Характеристичні ціхи чоловіка, котрий не читає книжок і часописий, є: брак розсудку, брак рішимости, безрадність, боязливість, непорадність, нетолєрантність, забобонність, — одним словом, такий чоловік посідає всі прикмети, які посідає чоловік попросту дикий. Чоловік, котрий не читає книжок і часописий, вірить з одної сторони кождому, хто до него промовить облесним словом, а з другої сторони він сам є надзвичайно недовірчивий, бо не може відріжнити злого від доброго; він не має досьвіду такого, який має чоловік, котрий читав книжки і часописи. Чоловік, котрий читає книжки, жиє не тільки своїм розумом, не тільки своїм досьвідом, а розумом і досьвідом усеї людскости. Він не потребує досьвідчати сам кожду річ на собі самім, бо він навчить ся розуму і досьвіду з книжок, в котрих люди списали свої спостереженя. Він може порівнати своє положенє кождої хвилї з положенєм тих людий, котрі вже досьвідчили на собі добру або злу річ і легко прийде йому рішити ся в одну або другу сторону.

Чоловік, котрий не читає книжок і часописий, як кажемо, подібний до того чоловіка, що жиє в ямі. Він не бачить більше сьвітла, як тільки те, що загляне своїми власними очима. Для того він страшно тупий до поступу, до просьвіти, до нового житя. Його все разить, що є нове, що є незвичайне, що є відмінне від того, до чого він привик, або що в него вмовили його найблизші сусіди. Він подібний є до чоловіка, котрий довгі часи перебував у темнім місци. Коли такий чоловік вийде на сонце, хоч як воно спасенне для житя людського, воно його так разить, що він замикає очи, щоби сьвіта не бачити. Се кождий чоловік на собі досьвідчив не раз і не два.

Книжки і часописи — се сьвітло, котре видючому справляє радість і велику користь. Для темного чоловіка се сьвітло є прикре, невиносиме, як сьвітло є ворогом темноти.

Книжка, се як широке поле, як висока гора, що розкриває перед чоловіком далекий шмат землї; так і книжка розяснює перед душею чоловіка широкий круг знаня, відомостий і розуму. Чим лучша книжка, чим більше чоловік читає наукових книжок, тим немов висше і висше він взносить ся своїм розумом, своїми відомостями, своїм людським єством. Подібний він є до того чоловіка, котрий підходить щораз то висше на гору. Кождий крок, який він зробить в гору, представляє перед його очима щось нового, щось цікавого, щось хосенного. Так добра книжка, яку чоловік прочитає, взносить його душу, його серце, його розум щораз то висше понад уровень зьвіринного житя.

Книжка історична поведе вас тисячі а тисячі літ в давнину і розкрие перед вами жите-бутє та науку тих людий, з котрих від віків вже й знаку не позістало.

Книжка про ґеольоґію заведе вас в глубину землї, до самого нутра і покаже вам, як наша земля будувала ся міліони а міліони літ тому назад.

Книжка з области астрономії отворить перед вами незміримі чудеса Божі. І чоловік мислею може заглянути в глибоку давнину, або в незмірні простори сьвіта. Богато річий він може предвидіти, коли його розум є просьвічений, богато злого може він уникнути, коли набереть ся досьвіду з книжок від других людий.

Читанє наукових книжок не тільки є хосенне для чоловіка тому, що чоловік набирає розуму і широкого погляду на сьвіт, не тільки викорінює забобони, але воно взносить чоловіка високо понад рівень буденного житя. Чоловік в одній хвилї може переносити ся без труду і клопоту і видатків з автором (письменником) в ріжні краї, може приглядатись, не виходячи з хати, як виглядає край і житє людий, котрі тисячі а тисячі миль далеко від него жиють. Може плакати й радувати ся разом з людьми, про котрих житє він в книжції читає. Може заглянути глубоко в душу тих людий, про котрих в книжції пишеть ся. Одним словом, добра книжка — се найкрасша забава, найкрасший товариш людського житя, найкрасше средство до ушляхотненя чоловіка.

Цивілїзація і поступ сьвіта розпочали ся доперва тоді, коли видумано письмо, і колиб не було письма, а що більше: колиб не було друку, сьвіт на віки позістав би диким, нецивілїзованим, бо все, що чоловік нового видумав, все, що чоловік нового придбав — се він списав в книжках і передав потомности.

В той спосіб грядущі поколїня могли користувати ся досьвідом, наукою і винаходом своїх дідів і далеких прадідів. В той спосіб вони не потребували вже наново починати працю від початку, а тільки удосконалювали те, що їх предки видумали. В сей спосіб, по винайденю письма, сьвіт розпочав свій поступ і цивілїзацію.

Перше люди мусїли ограничати ся тільки на свою власну память. А память людска є дуже коротка і те, що люди винаходили, воно вмирало разом з людьми і сьвіт не міг би нїколи поступити наперед. До днесь міліони людий по ріжних частях сьвіта жиють ще в дикім станї, — в станї, в якім десятки тисяч лїт жили їх і наші предки і помимо того, що вони мають свою бесїду, що вони мають людський розум, — вони жиють подібно як зьвірі. Причиною того дикого житя є нїщо иншого, як брак знаня читати і писати, брак книжок і просьвіти.

Отжеж, як бачите, книжка се найбільше средство цивілїзаційне. Тож кождий, чи малий чи великий, чи мущина чи женщина, не повинен байдужно дивитись на книжку, а повинен черпати се цїлюще добро повною жменею з керниці цивілїзації, як се роблять всї другі, культурні народи.

Ми знаємо, що чоловікови, котрий не привик до читаня і думаня, перша книжка справляє трудність і умученє; але як той-самий чоловік прочитає або тусаму книжку, або яку иншу раз, другий і третий — то він з часом так привикне до читаня, що без книжки жити для него було би мукою. Тож не бійте ся першого труду, який вам справить поважна книжка, а читайте її звільна; що не зрозумієте, прочитайте раз, другий і третий, поки не набудете вправи в читаню, в думаню і розуміню тих річий, про які ви читаєте. Придивіть ся малій дитинї, як вона учить ся ходити, як вона не сотки а тисячі разів впаде і встане, а не зражаєсь своєю невдачею; пробує так довго, поки не поборе всїх трудностий і не стане ходити твердим і певним кроком. Так і ви не зражуйтесь першими трудностями, а витривало беріть ся до працї, поки не поборете темноту і не станете просьвіченими людьми.

А з просьвітою прийде і ваш добробут.

(„Канадійський Фармер").

ВИБІР ПОЕЗІЙ ІВАНА ФРАНКА.

—o—

Вже вийшов з друку накладом „Свободи" Вибір Поезій Івана Франка. Ся книжка обнимає 128 сторін друку слїдуючого змісту: Житєпись Івана Франка. — Мойсей (поема). — Із книги Кааф. — Каменярі — Наймит. — Притча про житє. — Сей збірничок поезій повинен находитись у кождого Українця, а передівсїм повинні його набути бібльотеки товариств і читальнї. В теперішній порі, коли скрізь по наших громадах устроюють ся концерти в память Ів. Франка — ся книжка віддасть комітетовим таких сьвят незвичайну прислугу. При помочи сеї книжочки, в якій находить ся обширна житєпись Ів. Франка, можна виладити гарний відчит та найти в нїй богато добірного матеріялу для деклямації. Наклад невеликий, а цїна приступна для кождого, бо всего 35 центів. Замовленя належить висилати на адресу:

„S V O B O D A".
83 Grand St., Jersey City, N. J.

МЕДИЧНІ ПОРАДИ.

МУЩИНИ БУДЬТЕ ВСЕ ПРИГОТОВЛЕНІ.

З малого зерна виростають великі дерева. Незначний обяв недуги може вскорі перемінити Вас у калїку і нанесе хронічне терпінє, коли не запобіжите в початках.

НЕДУГА Є НЕЩАСТЄ А НЕ СОРОМ.

Коли терпите СИЛЬНІ БОЛЇ в хребтї, КІСТЯХ як також РЕВМАТИЧНІ БОЛЇ, коли печуть Вас очи, руки і ноги; болї голови, сверблєнє, викиди шкірні всякого рода. Ви повинні уважати на слабости НИРОК і занечищенє КРОВИ. Проти сих слабостий поручаємо средство зв. ROBINOLA, найпевнїйше і найбільше уживане. Спеціяльно споряджене проти недуг НИРОК, МІХУРА і слабостий МОЧОВИХ ОРҐАНІВ.

Сей лїк є знаменитий в случаях різачки, сонних УПЛАВІВ, ПЕНОТИ і БОЛЇВ в часї моченя; НЕЧИСТОСТИЙ в мочи; ЗАПАЛЕНЯ полового каналу, КАТАРУ МІХУРА. Знаменито очищує КРОВ і забезпечує перед венеричними недугами.

Спеціяльно споряджений лїк $1.00 за фляшку; уживаний всюди у сьвітї а складаючий ся з мішанини старих і звісних лїків, поручуваних многими лїкарями. Помагає в найутяжливійших случаях. ПАМЯТАЙТЕ, що недуга сама себе не вилїчить, а як її занедбаєсь, то вона знищить Ваше здоровлє і Ви можете стати вкоротці безпомічним калїкою.

Сей чудовий лїк успішно усуває нечистости з нирок як і мочових каналів; недопускаючи нечистости до змішаня з кровю уздоровляє сим Ваш цїлий орґанізм. Лїк сей дістаєсь до місця недуги, нищить бактерії і запобігає розширюваню ся венеричних недуг, передаючи чисту і здорову кров у Ваш кровний систем. що зновляє Вашу житеву силу і енерґію.

Забезпечіть себе перед всякими иншими новими і невипробованими лїками і замовіть сейчас так вельми цїнний лїк „Робіноля", за $1.00 фляшка, на нирки і проти заразливих недуг, впрост у

ROBINOLA MEDICAL LABORATORY,
397 Woodward Ave., Dept. 3, Detroit, Mich.

Коли жадаєте лїкарської поради безплатно, пишіть до нашого Медичного Департаменту. 34,40

З ОДНОГО ЖЕРЕЛА.

Іван Петришин, „вічний" студент прав і канцелярійний помічник адвоката Гуменецького, був за ділом в селї Тимяві. Зорудувавши, що мав, вступив ще до о. пароха Ріпака попідвечіркувати. Отець Ріпак здивував ся трохи, коли побачив у себе Петришина, бо знав, що се ніхто инший, лише він описав його вже кілька разів у радикальнім „Громадськім Голосі" яко „попадеруна"; однак ні словом не зрадив своєї думки і приняв гостя, як годить ся. Навіть не допитував ся, чи Петришин приїхав сюди за ділами свого хлїбодавця, чи може, щоб розбудити заснічену радикальну „Січ".

Мало того, о. Ріпак цїлком спокійно згодив ся на те, щоби Петришин був сьвідком такої події. До парохіяльної канцелярії прийшов господар Ілько Будний з вісткою, що померла йому дитина, котра прожила всего два тижні. Просив о похорон зі Службою Божою і парастасом.

— На що тобі, Ільку, Служби Божої і парастасу, коли ся дитина як ангелик без гріха; вистане покропити тіло і можна поховати.

Так толкував о. Ріпак Будному, однак той не згодив ся з його думкою.

— Я-ж якийсь господар рахую ся — казав він певно. — Стало мене на хрестини, стане і на похорон.

— Який з тебе господар, Ільку, — відповів о. Ріпак — коли я знаю, що тебе Абрумко ліцитує.

— Не журіть ся, панотчику, мною, тільки кажіть, що маю дати — обурив ся Будний.

Отець Ріпак подивив ся уважно на селянина і по хвилї сказав:

— Даш три ринськї.

— Чи не буде то забогато? Адже то дитина! — замітив селянин лукаво.

— Дитина чи не дитина, а Служба Божа і парастас однакові як для старих, так і для дітий. Я за дармо покроплю, але коли ти жадаєш від мене більшої працї і для дитини паради, то заплати!

— Дам півтора ринського.

— Не торгуй ся, Ільку, бо ти знаєш, що я не пристану. І маєш менї наперед дати гроші, аби я потім не чекав.

— А два ринськї возьмете?

— Анї гадки! Три мусиш дати, не спущу ані феника, абись знав, що за те, що непотрібне, дороще платить ся. Я цїлий ранок страчу.

— Коли бо я й не взяв з собою більше, тільки два...

— То йди до дому, постарай ся о третій і принеси!

— І не спустите нічого?

— Нї!

— Адже менї ще людий треба приймити по похороні.

— Мене то нїщо не обходить.

Будний постояв ще хвилину мовчки, зітхнув важко, пошкробав ся в голову, потім з кишенї, глубокої аж до колїна, виняв шматину з грішми і поклав цїлі три ринськї панотцеви на стіл. Заплативши, сказав „Слава Ісусу" і вийшов з хати, очевидно дуже невдоволений.

Петришинови, що слухав сеї розмови і торгу, очи аж заблисли з радости. — се-ж прегарна тема до дописи! Тут сам сьвященик знає і каже, що хлопа ліцитують, а проте дере з него за марнішу три ринськї!! І ще як торгує ся!

Отець Ріпак мов би відгадав думки свого гостя і сказав:

— Можете сю подію описати для „Громадського Голосу".

— Я туди не пишу — відпекав ся Петришин.

— Н-ну! Може й нї... Але колиб ви писали, то хоч додайте, що не лише пін, але й хлоп винен, коли жадає зовсім непотрібного парадного похорону для двотижневої дитини. На хрестини і стину невино більше видасть, ніж я дістав.

Сї слова зовсім не переконали Петришина. Не штука — думав він собі — грати ролю патріота і давати на будову бурси два тисячі, як се о. Ріпак недавно зробив, коли обдирає з темних селян отак, як Будного. Але сего не випадало сказати о. Ріпакови в очи в його власній хатї — і Петришин тільки так подумав собі, попрощав ся і вийшов.

Писати зараз допись про сю подію, яку бачив, було годї, бо о. Ріпак знав би, хто її написав; назвати о. Ріпака по імени також не можна було, бо крім Петришина і неписьменного Будного не було сьвідка сего торгу і „здирства"; однак можна було написати щось загально про немилосерність попів і навіть можна було сумно подію оповісти, тільки аби не називати села й особи. Саме таку „загальну" допись ладив Петришин у два тижні по побутї в Тимяві — писав її під вільну хвилю таки в канцелярії свого принципала, коли в дверях станув селянин Будний.

— А! як ся маєте, ґаздо! — втішив ся Петришин, мов би сподївав ся від него саме в пору ще якої скарги на о. Ріпака.

— Що вас до нас приводить?

— Пана месїяна нема? — спитав Будний, замісць відповісти на питанє Петришина.

— Зараз прийде. Що чувати в Тимяві? Коли будуть збори „Січи"?

— Е! менї тепер не до „Січи", коли мене самого сїчуть.

— Що-ж там такого? — здивував ся Петришин і взяв селянина на вишит.

Довідав ся зовсім звичайну історію з хлопського житя. Коли Будному вмерла перша жінка, він позичив гроші в Абрумка; небогато, всего 30 зр. Небавом потім оженив ся вдруге і позичив знову 30 зр. Потім ще на купно підсвинка взяв у жида 10 зр. Гадав, що вигодує безрогу і віддасть довг. Вигодував справдї, але прийшла зараза і безрога згинула. До того настало слїтне лїто, мало що й зібрав з поля. Проценти росли, довгу не віддавав — а тепер уже й по ліцитації.

— Півтора сотки довгу набрало ся! — нарікав Будний. — А я тільки сїмдесять позичив! Ну, відкиж він набрав аж півтора сотки, як там і сотки не було?! А суд менї права не дав і за жидом потягнув руку! Чи то направдї діє ся? Я прийшов до пана адвоката, аби менї написав просьбу до найяснїйшого пана... Чей є ще якесь право і на наш суд...

— Папери маєте? — спитав Петришин.

— Маю.

Петришин заглянув у папери.

— Слухайте, ґаздо, ви вже справи не виграєте. Се пропало на віки і шкода кождого сотика на дальший процес. Тут і цїсар не поможе, бо таке вже право і сам цїсар то право підписав. Я вам раджу по доброму: ідїть до дому і працюйте далї, аби надолужити те, що стратили.

Будний тільки махнув рукою.

— Е! — сказав зневажливо, а по хвилї додав: „Я почекаю на пана месїяна".

Адвокат Гуменецький надійшов небавом. Високий, огрядний, з розкішною бородою. Навіть не подав руки Петришинови, тільки сказав „добрий день!" і обернув ся зараз до селянина.

— Що скажете, пане ґаздо?

— Просьбу до цїсаря... прошу ласки пана гадуката — аби скасував ліцитацію. Суд менї правди не дав...

— Ов, то якась непроста справа! — замітив адвокат. — Покажіть папери!

Подивив ся у папери і сказав:

— Ну, що-ж? Се можна зробити. Ви вже все розповіли сему панови? — і показав на Петришина.

— Вже! Тільки що сей пан каже, що шкода кождого крейцара на дальший процес; все пропало.

— Ех! — сказав на те адвокат, поглянувши зпід лоба на свого помічника. — Коли ви хочете, то можна написати, а там уже найяснїйший пан зроблять, що їх ласка.

— Правда ваша, пане; цїсарське слово значить, а не пана сендзї. Напишіть, панонку, що жид мене зліцитував, а суд за жидом обстав і правди менї не дав.

— Добре, я напишу. Зложіть пятнайцять срібних, а за тиждень приходїть до підпису! Се богато писанини.

Будний хвилину завагав ся. Адвокат замітив се і додав:

— До найяснїйшого пана не можна як-будь писати, треба добре помислити.

Будний уже не надумував ся; виняв з платка три пятки, дав адвокатови і вдоволений вийшов з канцелярії.

Петришин сидїв мовчки і крутив папіроску.

— Пане Петришин, — відозвав ся адвокат. — Не відганяйте менї клієнтів!

Петришинови почервонїло рантом лице, цїла громада думок перелетїла блискавицею в його голові, але він сказав лише се:

— Адже то справа скінчена і програна...

— А вам що до того? Чи то ви будете рішати сю справу? Хоче хлоп просьби до цїсаря — се його дїло; наше дїло — вислухати його і написати йому, а вже цїсарське дїло відмовити йому і тим способом навчити, що перед правом всї рівні, коли він нам не хоче вірити...

— Алеж пан меценас такий знаний народолюбець-патріот — відважив ся Петришин замітити.

— І що з того? Не будьте ви такі занадто загонисті і не забувайте, що першим обовязком адвоката сповняти волю „сторони" і з того жити. Памятайте о тім, молодий чоловіче, — инакше не доробите ся самостійної канцелярії, не будете мати нї мастку, нї родини, нї спокою, нї поважаня у „сторін", таваришів і суспільности... Я вже неодному просьбу писав до цїсаря і жаден хлоп не нарікав на мене, хоч справу програв і у Відни. Пошукайте між торічними актами просьбу до цїсаря хлопа зі Ступниці, Хмельника Івана, і зладьте на такий самий лад просьбу отсему ґаздї, що був.

По сих словах пан меценас пійшов до своєї канцелярії, а Петришин виняв купу паперів з шафи і почав перевертати.

Невесело було йому по сїй лекції принципальської етики. Тут він дивив ся на папери, а в душі бачив перед собою то о. Ріпака то свого хлїбодавця. Нїчого казати, Гуменецький куди славнїйший патріот, як о. Ріпак, — цїлим повітом трясе, голова політичної орґанізації, чоловік незалежний, маючий... І диви ся, черпає з того самого жерела, що й о. Ріпак, тільки в пятеро більше і за меньшу працю. Така просьба займе годину або дві писаня — більше нї! І се має зробити не сам адвокат, тільки він, Петришин, бідний, залежний чоловік, що головно з недостачі гроша не годен докінчити студій і писарює у такого „патріота"...

Петришин найшов просьбу Хмельника, відложив на бік, сховав акти в шафу і засів до роботи. На столї лежала його допись до „Громадського Голосу", вже майже готова. Він зі злостию подер її на дрібні кусні і кинув до коша...

О. М.